

הרב מרדכי וולנוב

כשרות לפסה של מוצרים שאינם אוכל

פתיחה

אחת המשימות הגדולות של כל משפחה לקראת חג הפסח היא קניית מוצרים כשרים לפסח. פעמים רבות אנו מוצאים את עצמנו עומדים ליד מוצרים שאינם מזון ותוהים אם מוצרים אלו צריכים להיות כשרים לפסח. כמוכן שאי אפשר לפסוק הלכה לכלל המוצרים שאינם מוצרי מזון, משום שיש מוצרים שבאים במגע ישיר עם אוכל, כגון תבניות, נייר אפייה, כלים חד-פעמיים וכדומה; יש מוצרים שבאים במגע עם הפה, כגון משחת שיניים, שפתון וכדומה; יש מוצרים שבאים במגע חיצוני עם הגוף, כגון שמפו, אלכוהול, בושם וכדומה; ויש מוצרים שאינם באים במגע עם אוכל או עם הגוף, כגון חומרי ניקוי וכדומה.

במאמר זה ננסה לסקור מוצרים אלו מבחינת ההלכה ולבדוק אם הם צריכים הכשר מעיקר הדין, מחומרא, או שמא הם אינם צריכים הכשר כלל.

הקדמה

לפני שנתחיל לברר סוגיות אלו, יש לחלק את המוצרים לפי שלושה קריטריונים:

1. מוצרים שאינם מוגדרים בתור אוכל, אך האדם מכניס אותם לגופו, כגון תרופות.
2. מוצרים שאין האדם מכניס אותם לגופו, אך הוא משתמש בהם כדי לסוך את גופו, כגון סבון, משחות, מוצרי קוסמטיקה וכדומה.
3. מוצרים שאינם באים כלל במגע עם גוף האדם, כגון חומרי ניקוי וכדומה.

א. נפסל ממאכל כלב

השאלה הראשונה שיש לברר היא: האם איסור חמץ חל רק על דברים שראויים למאכל כלב או גם על דברים שאינם ראויים למאכל כלב? במסכת פסחים (מה ע"ב) יש ברייתא שדנה בסוגיה זו:

1. יש לציין שדיון זה הוא רק כאשר המאכל נפסל ממאכל כלב לפני זמן איסורו, אבל אם הוא נפסל לאחר זמן איסורו - חייבים לשורפו. ע"ר ר"ן, פסחים ה' ע"ב בדפי הרי"ף ד"ה חרכו; משנ"ב, ס' תמב ס"ק ט.

תנו רבנן: הפת שעטיפשה ונפסלה מלאכול לאדם, והכלב יכול לאוכלה - מטמאה טומאת אוכלין בכביצה, ונשרפת עם הטמאה בפסח. משום רבי נתן אמרו: אינה מטמאה.

הרי"ף דייק מגמרא זו שכל הדיון הוא רק כאשר הפת 'נפסלה מלאכול לאדם' אבל הכלב עדיין יכול לאוכלה, שכן אם היא נפסלה גם ממאכל כלב, לכולי עלמא פת זו אינה צריכה שרפה.

ב. הנאה בפסח ממוצר חמץ שנפסל ממאכל כלב

לאחר שראינו שמאכל שנפסל ממאכל כלב, אין צריך לשורפו עם שאר החמץ, יש לברר מה מותר לעשות בו: האם דינו ככל מאכל שכשר לפסח או שיש לו גדרים אחרים? כאן יש לחלק בין שלושה סוגי הנאה:

1. הנאה שאין גוף האדם נהנה ממנה.
2. אכילה.
3. הנאה שגוף האדם נהנה ממנה.

1. הנאה שאין גוף האדם נהנה ממנה

במסכת פסחים (כא ע"ב) מבואר שמותר ליהנות בפסח מחמץ שנפסל ממאכל כלב: 'חרכו קודם זמנו מותר בהנאה אפילו לאחר זמנו', ותוספות² כתבו: 'חרכו', כגון שנפסל ממאכל כלב. וכן פסק ב'שלחן ערוך':³ 'חמץ שנתעפש קודם זמן איסורו ונפסל מאכילת הכלב, או ששרפו באש קודם זמנו ונחרך עד שאינו ראוי לכלב, מותר לקיימו בפסח'. וב'משנה ברורה'⁴ כתב שכוונת ה'שלחן ערוך' שמותר גם בהנאה. לכאורה, מכאן אפשר להסיק שכל הנאה שאינה אכילה - מותרת, אך בהמשך נראה שיש פוסקים שמחמירים בהנאה בגופו של האדם מדין 'סיכה כשתיה', ונבאר זאת בעז"ה בהמשך. מכל מקום, ברור שמוצרים שנפסלו ממאכל כלב ואינם מיועדים לאכילה או לשימוש חיצוני לגוף, אין כל בעיה להשתמש בהם בפסח, ואין צריך לבדוק שהם כשרים. לכן, מכיוון שכל חומרי הניקוי למיניהם, משחות נעליים, דבק נוזלי וכדומה - נפסלו ממאכל כלב לפני הפסח, מותר להשתמש בהם ואין צורך שיהיו כשרים לפסח.

2. אכילה

הראשונים נחלקו אם מותר לאכול בפסח מאכל שנפסל ממאכל כלב. הרי"ף⁵ סובר שאין שום איסור אכילת חמץ שנפסל ממאכל כלב לפני זמן איסורו, כיוון שהוא יצא מתורת 'אוכל' ודינו כעפרא דארעא. והוא מוסיף שמלשון הגמרא שהתירה הנאה מחמץ שנפסל

2. תוספות, פסחים שם ד"ה חרכו.
3. שו"ע, או"ח סי' תמב סעי' ט.
4. משנ"ב, סי' תמב ס"ק מג.
5. ר"ן, ה ע"ב מדפי הרי"ף ד"ה חרכו.

ממאכל כלב ולא נקטה לשון אכילה, אין קושיה, כיוון שאין דרך לאכול חמץ שנפסל ממאכל כלב.

הרא"ש⁶ סובר שחמץ שנפסל ממאכל כלב אסור באכילה, וזה לשונו:

יש שרוצים לומר לאו דוקא הנאה דהוא הדין נמי אכילה דעפרא בעלמא הוא. ולא מסתבר דאע"פ דבטלה דעת האוכל אצל כל אדם מ"מ כיון דאיהו קאכיל ליה אסור.

לדעת הרא"ש, מוצר שנפסל מאכילת כלב - אסור באכילה, מפני שהאוכל עצמו 'אחשביה', ולדעתו אין האיסור מן התורה אלא מדרבנן.⁷ למעשה, הפוסקים הכריעו כדעת הרא"ש, ולכן מאכל שנפסל ממאכל כלב אסור באכילה ומותר בהנאה.⁸ לפני שנדון בדין זה למעשה, יש לברר אם אנו מחמירים בדין 'אחשביה' רק אם האדם מתכוון לאכול את דבר האיסור, או אפילו אם יש חשש סביר שהאדם יבלע את האיסור בלא כוונה.

ב'פסקי תוספות'⁹ דן אם מותר להשתמש בדיו שנותנים בו יין נסך, וזה לשונו: 'דיו יבש שנותניו בו יין ואפילו צלול לפירוש ר"ת דסתם יין מותר בהנאה, אך יש להחמיר לפי שבעודו לח נותנו לפיו הקולמוס', ומדבריו אנו למדים שאיסור 'אחשביה' הוא גם כשאין כוונה ממשית לאכול את דבר האיסור. לעומת זאת, בעל 'תרומת הדשן'¹⁰ נשאל אם מותר להשתמש בדיו שעשוי מ'שכר שעורים' בפסח. הוא הכריע שמותר להשתמש בו, ושאין לאסור מפני החשש שמא יכניס הסופר את הקולמוס לפיו ויבלע מעט מן הדיו, משום שהרא"ש אסר מדין 'אחשביה' רק כשיש רצון לאכול את הדבר האסור, אבל אם אין רצון כזה - אין לאסור מדין 'אחשביה', וזה לשונו:

'דנראה דהא דאסרי גאונים דלעיל חמץ שחרכו קודם זמנו באכילה, היינו משום דכיון דמחשבינן ובעי למיכליה לא איפסיל לדידיה מאכילת אדם, וכ"ש מאכילת כלב. וכן משמע פשוט לשון אשירי לעיל, אבל במה שנותן הקולמוס בפיו כדי להחזיקה, ואגב זה טועם מן הדיו בלא כוונה לא מחשבינן בהא מידי.'

בעל 'תרומת הדשן' כותב שהיתר זה הוא גם אליבא דהתוספות, משום שהתוספות אסרו רק ביין נסך, משום שליין היה שם של איסור לפני שהתערב בתערובת, אבל אין לאסור חמץ לפני זמן איסורו, כיוון שלא חל עליו איסור. ה'שלחן ערוך'¹¹ פסק שמותר בפסח לכתוב בדיו שעשוי משכר שעורים, וב'משנה ברורה'¹² הביא את טעמו של 'תרומת הדשן', שאין חוששים שמא ישכח הסופר וייתן את קולמוסו לתוך פיו כדרך הסופרים,

6. פסחים פ"ב סי' א.

7. עי' משנ"ב, סי' תמב ס"ק מג.

8. שו"ע, או"ח סי' תמב סעי' ט; משנ"ב, שם ס"ק מג.

9. פסקי תוספות, ע"ז פ"ב סי' סא.

10. תרומת הדשן, סי' קכט.

11. שו"ע, או"ח סי' תמב סעי' י.

12. משנ"ב, שם ס"ק מה.

כיוון שגם אם יעשה כך - לא יעבור על איסור, שהרי אין בכוונתו לאכול את האיסור, ולכן הוא אינו בגדר 'אחשביה'.

נמצינו למדים שכל דבר שמעורב בו חמץ, אפילו אם נפסל ממאכל כלב, אסור לאוכלו בפסח. אך עדיין יש לדון במוצרים שאינם מיועדים לאכילה, ובכל זאת יש חשש סביר שיבלעו אותם, כגון משחת שיניים, מי פה, שפתון וכדומה. על פי דברי 'תרומת הדשן', נראה שיש להתיר את השימוש במשחות שנפסלו ממאכל כלב ואין כלל רצון לבלוע אותן. אחת המשחות שיש לדון בהן היא משחת שיניים: במשחת שיניים יש חשש חמץ בתמציות הריח שבהן. לכאורה, אין כוונת האדם לאכול את המשחה, ולכן יש סברא להקל, אך למעשה נראה שיש להחמיר במשחת שיניים - אף על פי שאין האדם רוצה לאכול את המשחה כלל - כיוון שכל משחת שיניים משאירה טעם מרענן בפה, וקשה להגדירה כדבר שנפסל ממאכל כלב. לכן, לכתחילה¹³ יש לוודא לפני רכישת משחות שיניים שיש להם כשרות מיוחדת לפסח. ועיין בשו"ת 'תשובות אביגדור הלוי'¹⁴ לרב נבנצל, שנשאל אם משחת שיניים צריכה הכשר לפסח, וענה: 'הייתי רוצה לראות יצרני משחת שיניים המפרסמים שמשחתם פסולה לאכילת כלב'.

מוצרים נוספים שיש לדון בהם הם כלים חד-פעמיים שעשויים מקרטון. פעמים רבות מעורב עמילן במוצרים אלו, וייתכן שעמילן זה הופק מחמץ. העמילן מתערב בנייר בתהליך הייצור, והחשש הוא שכאשר יונחו מאכלים חמים על הכלי החד-פעמי, המאכלים יבלעו טעם מן העמילן. יש אומרים שגם אם העמילן הופק מקמח, אין להחמיר בדבר זה, משום שהצלחת אינה ראויה למאכל כלב,¹⁵ וגם אם המאכל יבלע מן העמילן, ודאי שכוונתו של האדם אינה לאכול את העמילן. ובאמת 'החזון איש'¹⁶ התיר לחולה שאין בו סכנה ליטול בפסח תרופות שטעמם פגום על אף שמעורב בהם עמילן חמץ, משום שכוונת האדם היא על החומר המרפא ולא על העמילן, ומשום כך אין כאן דין 'אחשביה'. וכאן יש אפילו יותר מקום להקל, כיוון שהאוכל אינו רוצה כלל להכניס את העמילן לגופו, ומה גם שהוא אינו מכניס את העמילן לגופו אלא רק את טעמו של העמילן. מקרה זה דומה לדברי ה'משנה ברורה' בנוגע לדיו שמעורב בו קמח, שאם יכניס לפיו - אינו עובר על שום איסור, ומשום כך גם לבריא מותר.¹⁷

13. כתבתי 'לכתחילה', כיוון שיש פוסקים שמתירים את השימוש במשחת שיניים גם ללא כשרות לפסח: שו"ת דבר חברון לרה"ג דב ליאור, או"ח עמ' 250, והוא דן אותה כדבר שנפסל ממאכל כלב; שו"ת אור לציון, ח"ג פ"ח ה"ו. ומכל מקום, כיוון שמקובל להחמיר בדבר זה, כתבתי בגוף המאמר שלכתחילה יש להחמיר.

14. תשובות אביגדור הלוי, או"ח עמ' שמ.

15. שו"ת מלמד להועיל, ח"א או"ח סי' קו.

16. חזו"א, מועד סי' קטז ס"ק ת. ועי' בשו"ת אור לציון, ח"ג פ"ח הערה ב, שכתב שסברת החזו"א היא להתיר את העמילן מדין אחשביה, כיוון שניתן רק לדבק היא סברא מחודשת, ולכן לבריא אין להקל כלל.

17. וכן הורה לי מו"ר הרה"ג אליקים לבנון: למעשה אין להחמיר במוצרים חד-פעמיים מקרטון.

אולם אפשר גם לומר שאין לדמות את המקרה כאן לדברי ה'חזון איש', שכן הוא התיר רק לחולה שאין בו סכנה, ואילו למי שיש מיחוש - אסור.¹⁸ ועוד 'מנהג ישראל קדושים' להחמיר לכתחילה בתרופות ולצרוך תרופות כשרות לפסח.¹⁹ גם בנוגע להיתר של 'תרומת הדשן' בדיו, אפשר לחלק ולומר שהיתרו הוא רק כשיש חשש שמא יכניס לפה, אבל אם ודאי יכניס לפה - ייתכן שיהיה אסור, ובנידון דידן מדובר שוודאי שהוא יכניס את המאכל לפיו.

למעשה, נראה שמעיקר הדין מותר להשתמש בכלים חד-פעמיים מקרטון ללא כשרות לפסח, כיוון שברוב המקרים העמילן משתמשים בו אינו מופק מחמץ,²⁰ וגם אם הוא הופק מחמץ - כיוון שאין דעתו כלל על העמילן, אין זה איסור.²¹ עם זאת, משום חומרא דפסח יש אומרים שלכתחילה יש להחמיר ולרכוש כלים חד-פעמיים מקרטון שמעוטרים בכשרות מיוחדת לפסח.²²

3. הנאה של גוף האדם - סיכה כשתייה

עד כה דנו במוצרים שמיועדים לאכילה או שיש חשש סביר שמא יאכלו אותם, ובמוצרים שאינם משמשים את גוף האדם. כעת נדון במוצרים שמיועדים לשימוש חיצוני בגוף האדם.

יש להקדים ולומר שבפסח חמץ נאסר גם בהנאה,²³ ולכן ודאי שאם המוצר לא נפסל ממאכל כלב, אסור להשתמש בו כלל, וכן אסור לקיימו בפסח. מחלוקת הראשונים שמובאת כאן היא על שאר איסורים שמותרים בהנאה, וממנה מסתעפת מחלוקת נוספת על חמץ שנפסל ממאכל כלב ומותר בהנאה:²⁴ האם גם בו מותר להשתמש בשימוש חיצוני?

בגמרא²⁵ למדו שסיכה כשתייה, ונחלקו הראשונים אם לימוד זה הוא רק לדברים שיש בהם גם איסור הנאה או שגם בשאר איסורים שאסורים רק באכילה אסור לסוך בהם,

18. שו"ת יחווה דעת, ח"ב סי' ס.

19. שו"ת ציץ אליעזר, ח"י סי' כה פ"כ.

20. שו"ת דבר חברון, או"ח סי' תעט. בתשובה זו מדובר על כלים שנוצרו בארץ, ונאמר בה שמכיוון שהפקת עמילן מחיטה בארץ יקרה מאוד, היא איננה מצויה כלל.

21. בשו"ת 'מלמד להועיל' לר' דוד צבי הופמן, ח"א או"ח סי' קו, המחבר התיר בפשטות להשתמש בסיגריות, על אף שיתכן שבעיבוד הנייר השתמשו בעמילן שהופק מחמץ, והוא מנה כמה טעמים להתיר: נפסל ממאכל כלב; אינו בעין; פחות מכשיעור; יש ספק אם העמילן הופק מחיטה.

22. הרה"ג יעקב אריאל אמר לי שהוא בירר שבארץ משתמשים רק בעמילן שהופק מתירס. בכלים חד-פעמיים מחוץ לארץ, שאין יודעים אם העמילן שבהם הופק מחמץ או לא, מי שמקפיד על כשרות מהדרין - ראוי לרכוש כלים חד-פעמיים עם תווית 'כשר לפסח', אך רק משום חומרא דפסח ולא מעיקר הדין.

ועי' בשו"ת תשובות והנהגות ה, סי' קכה, שכתב: 'ולכן צריך לזהר שלא יגע אוכל חם בנייר שיש בו עמילן שלא יבלע טעם העמילן. ואף שרוב הפוסקים מתירים כשנפסל מאכילת כלב, חביב לנו איסור חמץ בפסח לצאת לכו"ע'.

23. שו"ע, או"ח סי' תמוג סעי' א.

24. משנ"ב, סי' תמב ס"ק כב.

25. יומא עו ע"ב; שבת פו ע"א.

שכן סיכה כשתייה. רבנו תם²⁶ פסק לקולא - רק ביום הכיפורים אמרינן שסיכה כשתייה, וכן בדברים שאסורים בהנאה אסור לסוך בהם, כגון: שור הנסקל אסור בהנאה, ומדרבנן אסור לשים את חלבו על מכתו. לכן, מותר לסוך את הגוף בשומן חזיר ובדברים אחרים שאינם אסורים בהנאה. הגר"א²⁷ כתב ש'ספר התרומה', ה'מרדכי' ועוד פוסקים, חולקים על רבנו תם וסוברים ש'סיכה כשתייה' גם בשאר איסורים, אפילו אם אינם אסורים בהנאה, ולכן אסור לרחוץ גופו בחלב. הרמ"א²⁸ פסק שבשבת אסור לרחוץ ידיו במלח או בחלב שנימוח על ידיו, משום איסור נולד. ומדבריו משמע שבחול מותר, שלא כדעת הגר"א, שאסר גם בחול והתיר רק במקום צער.

ה'באור הלכה'²⁹ כתב שמנהג העולם להקל כדעת רבנו תם:

עיי' בבאור הגר"א שדעתו כדעת הרבה מגדולי הפוסקים דאף בחול אסור דסיכה כשתייה ועכ"פ מדרבנן אסור ודלא כר"ת וסייעתו שהתירו בזה לגמרי. מיהו מנהג העולם לרחוץ בבורית שלנו הנעשים מחלב ורק איזה מדקדקים זהירין בזה.

4. מחלוקת בדעת המחמירים שסיכה כשתייה גם בשאר איסורים

האחרונים נחלקו בדעת המחמירים: האם אומרים 'סיכה כשתייה' בשאר איסורים רק כשטעם המוצר אינו פגום, או גם כשטעמו פגום? ה'פרי חדש'³⁰ כתב שגם לדעת האוסרים סיכה בשאר איסורים, הוא דווקא כשטעם המוצר אינו פגום, אבל אם טעמו פגום - מותר גם לשיטתם, וזה לשונו:

ומיהו אפילו לדעת הפוסקים האוסרים משום תענוג יש להתיר לרחוץ בבורית אעפ"י שהוא עשוי מחלב לפי שהוא פגום.

וכן פסק ב'ערוך השלחן'.³¹ עם זאת, יש חולקים³² וסוברים שהאיסור הוא גם כאשר טעמו פגום. לסוברים שכאשר האיסור נפסל ממאכל כלב לא אמרינן 'סיכה כשתייה', מותר להשתמש במוצרים כגון שמפו וכדומה, ואין לחוש לדין 'סיכה כשתייה', אך לסוברים שגם אם נפסל ממאכל כלב אמרינן 'סיכה כשתייה' - יש להחמיר. למעשה, רוב הדעות³³ סוברות שמעיקר הדין מותר להשתמש בסבון, שמפו וכדומה בפסח גם ללא כשרות מיוחדת לפסח, ויש שחששו לדעת המחמירים.³⁴

26. נדה לב ע"א ד"ה וכשמן.

27. ביאור הגר"א, או"ח סי' שכו סעי' י ד"ה או בשאר חלב.

28. רמ"א, או"ח סי' שכו סעי' י.

29. ביאור הלכה, סי' תמב.

30. פרי חדש, יו"ד סי' קיז ס"ק ד.

31. ערוך השלחן, יו"ד סי' קיז סעי' כט.

32. עי' בשו"ת שבט הלוי, ח"ב סי' מה, שמבין כך בדעת 'נקודת הכסף', וכן ב'צמח צדק' ועוד פוסקים.

33. עי' שו"ת יחווה דעת, חלק ד סי' מג; שו"ת אור לציון, ח"ג פ"ח ה"ו, ועי' שם בהערות; שו"ת דבר חברון, או"ח סי' תעז.

34. עי' בשו"ת אגרות משה, או"ח ח"ג סי' סב, שהתיר רק במקום צער; שבט הלוי שם; שו"ת משנה הלכות, חלק יא סי' מה; תשובות והנהגות, ח"ה סי' קכז אות ח.

סיכום

1. מוצר שנפסל ממאכל כלב מותר בהנאה אך אסור באכילה.
2. אם אין כוונה לאכול את האיסור, אך יש חשש שייבלע, רוב הפוסקים מקלים, ויש מחמירים.
3. אם ודאי יאכל את האיסור, אך אין כוונתו כלל לאיסור, יש שהתירו לחולה בכל גופו, אך רוב הדעות אוסרות לבריא.
4. בפסח יש מחמירים לומר שדין סיכה כשתייה הוא גם כשהמוצר נפסל ממאכל כלב, ומוצר שטעמו פגום ממאכל כלב ומעורב בו חמץ - אסור להשתמש בו לסיכת הגוף.

רשימת מוצרים והדרכה הלכתית

המוצר	מכיל חמץ או אינו מכיל חמץ	הלכה
נייר אפייה	אינו מכיל חמץ	אין צורך בכשרות.
ניילון נצמד	אינו מכיל חמץ	אין צורך בכשרות.
נייר כסף	אינו מכיל חמץ	צריך כשרות לכל השנה, משום שלפעמים משתמשים בתהליך הייצור בשמן מן החי.
מפות ניילון	בניילון איכותי יש אפשרות שבין שכבות הניילון יימצא עמילן, וייתכן שהוא הופק מחיטה	למהדרין יש לרכוש מפות ללא אבקה. ³⁵
כפפות חד-פעמיות	כפפות עם אבקה - יכול להיות בהן עמילן חיטה.	למהדרין יש לרכוש כפפות ללא אבקה.
שקיות ניילון, שקיות זבל	אינם מכילים חמץ	אין צורך בכשרות.
מג'טים	אינם מכילים חמץ	אין צורך בכשרות.
שמפו, סבונים	עלולים להכיל חמץ	לרוב הפוסקים אין צורך בכשרות, כיוון שנפסלו ממאכל כלב. יש מחמירים מדין סיכה כשתיה, גם אם נפסל ממאכל כלב.
משחת שיניים	עלולה להכיל חמץ	יש צורך בכשרות.
זלין טהור	אינו מכיל חמץ	אין צורך בכשרות.
זלין בטעמים	עלול להכיל חמץ	יש צורך בכשרות.

35. כך שמעתי ממו"ר הרה"ג אליקים לבנון, ועל אף שבכלים חד-פעמיים מנייר לא הצריך כשרות, אפשר שכאן הצריך משום שהעמילן אינו חלק מן המוצר אלא עוטר אותו.

המוצר	מכיל חמץ או אינו מכיל חמץ	הלכה
מוצרי קוסמטיקה	עלולים להכיל חמץ	אם טעמם פגום, לרוב השיטות אין צורך בכשרות. * אודם - פעמים רבות היצרן אינו פוגם אותו ממאכל כלב, ולכן יש לרכוש אודם עם כשרות.
כלים חד-פעמיים מקרטון	לעתים נדירות עלולים להכיל עמילן חמץ	מעיקר הדין אין צורך בכשרות, שכן הכלים אינם ראויים למאכל כלב. יש מהדרין שמחמירים לרכוש כלים כשרים לפסח.
מגבונים לחים	יש בהם אלכוהול שמופק מחמץ	אם טעם הנוזל שנסחט מן המגבון פגום, אין צורך בכשרות לפסח. ³⁶
תבניות מאלומיניום חד-פעמיות	אינן מכילות חמץ, אך פעמים רבות משתמשים בשמן מן החי בתהליך הייצור	יש צורך בכשרות לכל השנה, אך לא כשרות מיוחדת לפסח.
דאודורנט	יכול להכיל אלכוהול שהופק מחמץ	אין צורך בכשרות, משום שנפסל ממאכל כלב.
סבון כלים	יכול להכיל חמץ	רצוי שיהיה לו הכשר, אך אין זו חובה. ³⁷
חומרי ניקוי: אקונומיקה, אבקת כביסה, משחת נעליים וכדומה	יכולים להכיל חמץ	אין צורך בכשרות, כיוון שטעמו פגום למאכל כלב.
שקיות קוקי	אינן מכילות חמץ	אין צורך בכשרות לפסח.

36. כך שמעתי ממו"ר הרה"ג אליקים לבנון, והוא הוסיף שיש צורך לבדוק זאת לפני פסח, משום שלפעמים הנוזל אינו פסול ממאכל כלב ואסור ליהנות ממנו בפסח. ועי' בשו"ת 'תשובות אביגדור הלוי', עמ' שלט, שהצריך כשרות משום שאינו יודע אם טעמו פגום. אך כפי שכתבנו לעיל, אפשר לבדוק זאת בקלות.

37. כך שמעתי ממו"ר הרה"ג אליקים לבנון, וטעמו משום שיש חשש שהיצרן רוצה שהנוזל לא ייפסל ממאכל כלב, כדי שיקנו את הסבון ולא יתלוננו שיש לו טעם גרוע; אך אם טעמו פגום - מותר להשתמש בפסח גם ללא כשרות. ועי' שו"ת אגרות משה, יו"ד ח"ב סי' ל, שכתב שכיוון שאינו רוצה את הסבון במאכל, הוא אינו אסור מדין 'אחשביה'.